

Кравцова Т. М.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративно-
правових дисциплін Навчально-
наукового інституту права та
правоохоронної діяльності,
Львівський державний університет
внутрішніх справ
(м. Львів, Україна)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОЛІЦЕЙСЬКОГО У КОНТЕКСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умовах воєнного стану питання ефективності діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони, зокрема Національної поліції України, набуло особливого значення. Поліція відіграє ключову роль у системі забезпечення державної безпеки, виконуючи завдання із захисту конституційного ладу, охорони громадського порядку, протидії злочинності та захисту прав і свобод людини. Її діяльність має безпосередній вплив на стабільність функціонування державних інституцій і громадську довіру до влади. У цьому контексті адміністративно-правовий статус поліцейського визначає не лише його місце в системі публічної служби, а й ступінь відповідальності за виконання завдань із гарантування національної безпеки.

Адміністративно-правовий статус поліцейського виступає юридичною моделлю реалізації публічно-владних повноважень у сфері забезпечення безпеки держави та громадян. Він визначає обсяг прав, обов'язків, компетенції, обмежень, гарантій та видів юридичної відповідальності, які забезпечують законність і ефективність виконання службових функцій. Як зазначає Р. Макаренко, правовий статус особистості – це її юридично закріплене становище в державі [1], тоді як В. Терещук підкреслює, що статус суб'єкта публічного адміністрування охоплює сукупність правосуб'єктності, компетенції та відповідальності [2]. У випадку поліцейських ці елементи безпосередньо визначають їхню здатність діяти як суб'єктів забезпечення державної безпеки, уповноважених на застосування примусових заходів, адміністративного впливу та превентивних дій у межах закону.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII, поліція є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству, забезпечуючи права і свободи людини, протидіючи злочинності та підтримуючи публічну безпеку і порядок [3]. Саме ці завдання у період воєнного стану набувають стратегічного значення, адже поліція виконує функції не лише внутрішнього правопорядку, а й загальнодержавного захисту, спрямованого на збереження суверенітету, територіальної цілісності та стійкості України.

Адміністративно-правовий статус поліцейського конкретизується через систему його прав і обов'язків, визначених статтями 18 і 19 Закону №580-VIII [3]. Поліцейський наділений правом застосовувати заходи адміністративного примусу, використовувати зброю й спеціальні засоби у передбачених законом випадках, а також зобов'язаний діяти виключно на засадах законності, пропорційності та поваги до прав людини. Виконуючи завдання із забезпечення державної безпеки, поліцейський несе підвищену юридичну й етичну відповідальність, адже його рішення та дії мають прямі наслідки для охорони життя, прав і свобод громадян.

В умовах воєнного стану адміністративно-правовий статус поліцейського зазнає змін, спрямованих на посилення спроможності поліції ефективно виконувати функції безпеки. Розширення повноважень включає право перевіряти документи осіб, проводити огляди транспортних засобів, здійснювати заходи з протидії диверсіям, мародерству та терористичним загрозам. Такі додаткові компетенції трансформують статус поліцейського, надаючи йому особливого характеру — **статусу суб'єкта оперативного реагування в системі державної безпеки**. Проте ця розширена роль вимагає посилення адміністративного контролю, дотримання процедурних гарантій і підвищення рівня службової дисципліни.

Важливим аспектом адміністративно-правового статусу поліцейського є його соціально-правові гарантії, що забезпечують стабільність служби та професійну мотивацію. Зокрема, у період війни посилено норми щодо матеріального забезпечення, психологічної підтримки та захисту сімей поліцейських, які виконують завдання на територіях активних бойових дій. Такі гарантії є складовою національної безпеки, оскільки забезпечують кадрову стійкість і моральну готовність персоналу діяти в екстремальних умовах.

У науковій доктрині дедалі більше утверджується підхід, за яким адміністративно-правовий статус поліцейського розглядається як **функціональна основа реалізації завдань державної безпеки**. Це означає, що кожен елемент статусу — від правосуб'єктності до відповідальності — виконує безпосередню роль у забезпеченні безпеки держави та громадян. Повноваження поліції в цьому контексті не обмежуються реагуванням на правопорушення, а поширюються на сферу превентивної діяльності, оперативного управління кризовими ситуаціями, участі у взаємодії з військовими адміністраціями та іншими суб'єктами сектору безпеки.

Таким чином, адміністративно-правовий статус поліцейського є не лише категорією адміністративного права, а й важливою складовою механізму державної безпеки. Його нормативне наповнення визначає рівень готовності поліції до виконання завдань оборонного характеру, реагування на загрози національній безпеці та захист прав людини в умовах надзвичайних ситуацій. Забезпечення балансу між ефективністю владних повноважень і дотриманням принципів законності є запорукою легітимності поліцейської діяльності, зміцнення громадської довіри та стабільності держави. У перспективі післявоєнного відновлення України саме оновлена модель адміністративно-

правового статусу поліцейського має стати основою для розвитку сучасної сервісно-безпекової поліції, здатної ефективно реалізовувати функції держави у сфері національної безпеки та правопорядку.

Список використаних джерел:

1. Макаренко Р. Поняття правового статусу особистості як члена громадянського суспільства. *Науковий часопис*. 2013. №22. С. 141-146.
2. Терещук В. Правовий статус суб'єктів публічної адміністрації. К.: МАУП., 2020. 269 с.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>